

Neki sveci i svetice poput svetoga Andrije Bessettea bili su posvojeni. Drugi su poput svetoga Tome Mora bili udomitelji, odnosno posvojitelji. Njihovi primjeri vrijedni su nasljedovanja. Ipak, u Godini svetoga Josipa, Isusova poočima, usmjerimo svoj pogled i misli prema njemu moleći ga za pomoć i vodstvo. Udomiteljstvo je poseban poziv koji treba prepoznati i razlučiti u svom srcu, baš kao što je to sveti Josip učinio, jer nisu svi pozvani biti udomitelji. No po sakramentu krštenja, poslanje svakoga kršćanina jest ljubiti svoga bližnjega i velikodušno mu služiti. Stoga svaki kršćanin, ako i nema poziv na udomiteljstvo, pozvan je pružati potporu udomiteljima i stvarati takve uvjete kako bi se što veći broj kršćanskih supružnika odlučio postati udomiteljima, a osobito u krajevima gdje udomiteljstvo nije zaživjelo. Veliku ulogu u tome mogle bi odigrati župne zajednice.

Pri tome se uvijek valja držati načela koja su definirana i Zakonom o udomiteljstvu, prije svega načelom najboljeg interesa korisnika, a odmah zatim načelima ravnopravnosti u obiteljskom okruženju, održivosti socijalnih veza, uključenosti korisnika i zabrane diskriminacije. Na tome tragu, kao što je već bilo navedeno u priopćenju Vijeća HBK za život i obitelj iz listopada 2020. godine, od presudne je važnosti da odluke koje se donose u vezi s udomljavanjem budu isključivo u najboljem interesu djece i starijih osoba. Nipošto se ne smije dogoditi da te odluke budu uvjetovane nekim drugim interesima ili ideologijama koje korisnike mogu dovesti u situaciju društvene izolacije i potencijalne diskriminacije.

Djeci i mladima bez odgovarajuće roditeljske skrbi potrebno je toplo i ljubavljivo prožeto obiteljsko gnijezdo koje svoju najzdraviju jezgru ima u skladnom braku muškarca i žene. Jednako tako toplina doma potrebna je osobama s invaliditetom i starijim osobama bez odgovarajuće skrbi koje su često usamljene, marginalizirane i prepuštene samima sebi, a nerijetko postaju i žrtvama različitih oblika nasilja.

Vijeće pozdravlja i podupire postojeća nastojanja usmjerena promidžbi udomiteljstva djece i odraslih u Crkvi i društvu, kao i ona usmjerena prikladnoj pripremi potencijalnih udomitelja kako bi što bolje ispunjavali taj poziv. Pritom, svakako, valja uzeti u obzir i duhovnu dimenziju pripreme koja je u većini slučajeva zanemarena. Na jednak način pozdravljaju se i podupiru nastojanja koja se odnose na praćenje i osnaživanje udomitelja kako ne bi posustali i odustali, kao i buduća nastojanja koja će, po nadahnuću Duha Svetoga, iznjedrati crkvene, ali i druge zajednice diljem Hrvatske.

U prigodi Dana života, koji obilježavamo u nedjelju 7. veljače, neka se na sve udomitelje i udomljene, kao i na sve ljude dobre volje, spusti Božji blagoslov po zagovoru svetoga Josipa.

Sveti Josipe pomози nam, nasljedujući tebe koji su bio »čuvar Otkupiteljev«, biti boljim čuvarima i zaštitnicima ranjivih skupina, a napose djece, starijih osoba i osoba s invaliditetom koje će Bog staviti na naš životni put da im iskažemo ljubav i osiguramo optimalnu skrb, svjesni da je Isus u svakome od njih.

U Zagrebu, 6. siječnja 2021. na svetkovinu Bogojavljenja i spomendan sv. Andrije Bessettea, velikoga štovatelja svetoga Josipa i zaštitnika obitelji srodničkih udomitelja

mons. Mate Uzinić
predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj

PORUKA ZA DAN ŽIVOTA 2022.

OSOBE S INVALIDITETOM – DAR, BLAGOSLOV I OBOGAĆENJE ZA OBITELJ, CRKVU I DRUŠTVO

Povodom Dana života koji se ove godine obilježava u nedjelju 6. veljače želimo skrenuti pozornost na osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju, kao i na njihove obitelji.

Kampanja »Ja sam Crkva«

Ovogodišnji Dan života smješta se u kontekst »Godine obitelji *Amoris laetitia*« (19. ožujka 2021. – 26. lipnja 2022.) u sklopu koje je Dikasterij za laike, obitelji i život Svete Stolica pokrenuo i kampanju *#IamChurch* (Ja sam Crkva) objavljujući videozapise u kojima osobe s invaliditetom svjedoče različite načine na koje obogaćuju crkvenu zajednicu i sudjeluju u evangelizacijskom poslanju Crkve (www.amorislaetitia.va). Kampanja proizlazi iz poruke pape Franje za Međunarodni dan osoba s invaliditetom 3. prosinca 2021. u kojoj im je poručio da su Isusovi prijatelji (usp. *Iv* 15,14) i da je Crkva njihov dom u kojoj imaju svoje dragocjeno mjesto i ulogu povjeravajući im pritom, na poseban način, poslanje molitve.

Osobe s invaliditetom u Hrvatskoj

Prema posljednjim službenim podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u Republici Hrvatskoj žive 586.153 osobe s invaliditetom (15.1% ukupnog stanovništva RH prema popisu iz 2021.), a među njima je 64.063 djece i mladih do 19 godina. Dakle, ako spomenutom ukupnom broju pridodamo samo obitelj, užu rodbinu i prijatelje tih osoba, dolazimo do toga da se polovica ukupnog broja stanovnika Hrvatske izravno suočava s problematikom osoba s invaliditetom. Nadalje, osobe s invaliditetom nisu neki daleki »oni« nego smo to »mi«, jer svatko od nas, spletom okolnosti, može postati osoba s invaliditetom.

Dar, blagoslov i obogaćenje

Na osobe s invaliditetom prije svega treba gledati kao na dar, blagoslov i obogaćenje za obitelj, Crkvu i društvo, jer svaki je čovjek stvoren na sliku i priliku Božju, svaki je njegovo željeno dijete, svaki neprocjenjivo vrijedan bez obzira koliko se slabim i neznatnim činio te svaki ima svoje mjesto u Božjem planu.

Sveti Pavao nas uči da smo svi tijelo Kristovo, a pojedinačno njegovi udovi, pri čemu su mnogo potrebniji udovi tijela koji izgledaju slabiji. A ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi (usp. *1 Kor* 12,22-27). To je polazišna točka puta koji nas sve zajedno vodi prema Nebu, mjestu vječne radosti, gdje »ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti« (*Otk* 21,5).

Nasljedovati Krista, koji je »Put i Istina i Život« (*Iv* 14,6), podrazumijeva prihvaćenje vlastitog stanja i ograničenosti, jednako kao stanja i ograničenosti bližnjega. No podrazumijeva, također, prepoznavanje bogomdanih darova i talenata koji su, poput svih ostalih, i osobe s invaliditetom pozvane umnožiti u ostvarivanju poziva na svetost. »U stvarnosti upravo hrabrost i vedrina kojom tolika naša braća, pritisnuta teškim oštećenjima, provode svoj život kad ih prihvaćamo i ljubimo, postaju posebno djelotvorno svjedočanstvo pravih dobara po kojima se život svakoga definira i čine ga, i kad je u stanju poteškoća, dragocjenim za sebe i za druge« (*Evangelium vitae* 63).

Izazovi

S druge strane osobe s invaliditetom i njihove obitelji pogođene su brojnim izazovima koji ih nukaju na propitivanje smisla patnje i trpljenja. Dobro je da osobe s invaliditetom prepoznaju važnost intimnog prijateljavanja s Isusom kako bi poseban plan koji Bog ima s njima doživjeli i kao izvor posebnih milosti koje vode osobnom posvećenju. A ako se taj dar trpljenja prihvati i osmisli na način da ga se pridruži Kristovom trpljenju, onda postaje spasonosan ne samo za osobe s invaliditetom nego i za cijeli svijet (usp. *Salvifici doloris*). Tako će se lakše moći nositi s ostalim izazovima kao što su nadilaženje osjećaja manje vrijednosti, uključivanje u društvenu i crkvenu zajednicu, odabir prikladnog školovanja i zanimanja, dvojbe oko sklapanja braka i pronalaženja bračnog druga, prihvaćanje tuđe pomoći za sebe i svoju obitelj.

Obitelji osoba s invaliditetom – svjedočanstvo vjernosti daru života

Nesumnjivo najveći teret izazova pada na obitelji osoba s invaliditetom kojima o ovogodišnjem Danu života želimo iskazati blizinu i divljenje. »Iznimno divljenje zavrjeđuju obitelji koje s ljubavlju prihvaćaju tešku kušnju odgoja djeteta s invaliditetom. Takva obitelj Crkvi i društvu pruža dragocjeno svjedočanstvo vjernosti daru života. [...] Osobe s invaliditetom za obitelj su dar i prigoda za sazrijevanje u ljubavi, uzajamnom pomaganju i jedinstvu« (*Amoris laetitia* 47). Potrebno je da ponajprije župne zajednice uočavaju, prihvaćaju i podupiru te obitelji kako bi se lakše nosile s izazovima i svjedočile svoju vjeru. Jednakom zauzetošću trebaju skrbiti i o osobama s invaliditetom koje ne žive u svojim vlastitim obiteljima.

Pozitivni primjeri

Brojni su pozitivni primjeri skrbi o osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju na svim društvenim razinama, pa tako i u Crkvi koja je od početka svoga postojanja uvijek bila blizu onima u potrebi. Tako Hrvatska biskupska konferencija preko Nacionalnog katehetskog ureda, pri kojem djeluje viša savjetnica za osobe s poteškoćama u razvoju, u dva je navrata organizirala doškovanje vjeroučitelja koji rade s djecom s teškoćama u razvoju. Osigurava im se i redovito stručno usavršavanje, a sadržaji posvećeni radu s tom djecom uvijek su zastupljeni i u katehetskim školama za sve vjeroučitelje. Osim toga, pri Vijeću HBK za laike postoji Pododbor za osobe s invaliditetom, a neke biskupije imaju povjerenstva za pastoral osoba s invaliditetom. Postoji već zvučna Biblija za slijepu i slabovidnu osobu, kao i prilagodba četiriju evanđelja na hrvatski znakovni jezik za gluhe i gluhoslijepu osobu. Uz to, čine se naponi da se u sve većem broju bogoslužnih objekata omogući pristup osobama s teškoćama u kretanju. Također, neki biskupijski Caritasi i redovničke zajednice imaju kuće za skrb o osobama s pretežito težim stupnjevima invaliditeta.

Poticaji i prilagodbe u pastoralnom djelovanju Crkve

Svjesni da je sve spomenuto još daleko od dostatnog odgovora na potrebe i teškoće osoba s invaliditetom potičemo sve društvene činitelje i sve ljude dobre volje, a ponajprije vjernike, da se još predanije angažiraju kako bi skrb za osobe s invaliditetom svih dobnih skupina bila što kvalitetnija i što dostupnija na cijelom teritoriju Republike Hrvatske.

Osobito želimo potaknuti provođenje potrebnih prilagodbi u pastoralnom djelovanju Crkve sukladno potrebama osoba s invaliditetom: prilagodbe pastoralnih oblika i metoda (npr. uključivanje u molitveni život, hodočašća i duhovne obnove te poticanje na prikazivanje svoga trpljenja na određene nakane), prilagodbe u naviještanju (npr. uvođenje induktivne petlje za osobe oštećena sluha barem u katedralama), prilagodbe u osposobljavanju osoba s invaliditetom da mogu dati svjedočanstvo vjere (npr. održavanje ciljanih kateheza), prilagodbe u podjeli sakramenata (npr. mjesta za ispovijed gluhih i gluhoslijepih osoba), prilagodbe u pripravi za brak, arhitektonske prilagodbe pristupa crkvenim prostorima, prilagodbe organizacije većih vjerskih događaja (npr. osiguravanje primjerenog prostora, angažiranje volontera), prilagodbe u formaciji svećenika i pastoralnih suradnika.

Zaključak

Uključivanje osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u život zajednice podrazumijeva mobilizaciju svih raspoloživih snaga od šire obitelji, prijatelja i susjeda preko župne zajednice i udrugâ sve do stručnih službi. No, pritom je ključno imati otvoren um za ono što oni imaju poručiti i posvjedočiti o sebi i svojoj situaciji. Još je važnije imati otvoreno srce koje će domišljatom ljubavlju iznalaziti kreativna rješenja i ostvarivati ih u suradnji s njima kao aktivnim dionicima.

Na tome tragu zahvaljujemo svima onima koji su svoj um i srce već otvorili, na svemu što su činili i čine za dobrobit osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. Neka uz pomoć Blažene Djevice Marije, Kraljice obitelji i sv. Josipa Kupertinskog, nebeskog zaštitnika osoba s invaliditetom, to nastave činiti s još većim žarom imajući na umu Božju riječ da nam je nositi bremena jedni drugih ispunjavajući Kristov zakon ljubavi (usp. *Gal 6,2*). Neka njihov primjer bude nadahnuće i drugima kako bi osobe s invaliditetom sve više doživljavali kao dar, blagoslov i obogaćenje.

U Zagrebu, na nedjelju Božje Riječi, 23. siječnja 2022.

nadbiskup Mate Uzinić
predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj